

GOSPODAR-SKI LIST

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratom po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

V POUK IN ZABAVO

Odmevi iz kmetских vrst.

(Jezernik Boltek, kmet v Št. Ilju pri Velenju.)

Kadar listje porumeni in odpada, ve mo, da se nam približuje zima in da tudi leto kmalu zatone v preteklost. Nekako sam od sebe začne človek razmišljati; misli mu silijo nazaj v minule čase, pa tudi v bodočnost: začneja misliti na obračun za staro leto in delati načrte za novo. Kmetški stan je v drugih letnih časih preobložen z delom, sedaj imamo pa že malo več časa, da premišljujemo, kaj nam je dobrega ali slabega prineslo tekoče leto in kako še bo kaj v bodočnosti. Nič vselega ni bilo za naš stan. Težka gospodarska kriza, ki je pač svetovna, je obiskala tudi nas kmetovalce in nas našla nepripravljene. Zato z veliko skrbjo zremo v bodočnost. Kam torej plovemo, se vprašamo, ali na viharo morje, ali v pristanišče? Hočemo k obrežju, hočemo na trdna tla, ki se ne majejo. To pa lahko dosežemo, saj smo dobili pomoč. V stiskah in težavah, ki bremenijo naš stan, nas je obiskal neustrašen prijatelj — krmilar, ki nas hoče iz viharnega morja negotovosti privedi na obal, k mirnemu življenju. In kedo je ta naš prijatelj — krmilar? To je naša Kmetška zveza, naša strokovna in stanovska organizacija. Razumeti hočemo in tudi moramo, dragi stanovski tovariši, da bomo le preko močne in složne organizacije, ki se opira na katoliška načela, uveljavili svoj upliv in enakopravnost z drugimi stanovi. Naš kmetški narod se hoče z jekleno voljo in vztrajnostjo okleniti krmilarja in veslarjev, da ne utone na razburkanem morju razrednega stanovskega boja. Dobro se namreč zavedamo, da prevelika stanovska nasprotstva in nestrpnost ne reši in ne ublaži naših razmer. Naš slovenski kmetški stan si želi mirnega sožitja z drugimi stanovi. Nočemo razdirati, temveč zidati hočemo in sicer močno in silno domovino, našo Jugoslavijo. In največ ji in zato neprecenljivi zaklad za državo je zadovoljnost naroda. Preko naših pokrajin in po naših domovih je zavela misel potrebe složnega dela za zboljšanje naših razmer. In tukaj najbodi za vzgled Svetopolkova oporoka. Na delo torej, sotrpini, tovariši in prijatelji naši, ker le po storjenem delu je počitek sladek! Naš kmetški narod je spoznal prijatelje svoje, prišel je do

pravega spoznanja, »svita se« mu, pa ne samo tam nekje na Pohorju in ne v nekem namišljenem »naprednem« smislu, temveč širom slovenskih dolin in gora zora vstaja, dan se dela. Na plan, tovariši, sodelavci! Tudi pri nas »se dani«, zato hočemo čuvati našo dedščino, naše bisere. Vsiljevali so se in se še vsiljujejo, ki hočejo kmetški stan izkoriščati. Delajo se naše prijatelje, hočejo nas pa razdvajati. Pregovor pa pravi: Kjer se prepirata dva, — tretji dobiček ima! — Mi pa, zvesti sinovi naše Jugoslavije, hočemo mirno življenje ob naših ognjiščih, v domači hiši. Zato odločno odklanjamo one, ki z neko laži-naprednostjo in laži-prosvitljenostjo hočejo razdor med brati. Radi bi ti ljudje, da bi se pričelo »svitati«. Ali bi si tudi radi pri tem »svitu« razdelili po svoje dedščino, ki so nam jo oskrbeli naši predniki, naši vzorniki Slomšek, Krek in nebrojni naši prosvetni delavci med kmetškim ljudstvom? Izgledalo bi ravno tako kakor če bi volk pastiroval ovcam. Napravil bi si barantijo po svoje. Vprašam: kje pa je bila takrat tista »naprednost« in tista »prosvitljenost«, ko je blagopokojni Slomšek oral ledino, pripravljal pot slovenski knjigi v naše domove? In ko je Krek organiziral naše slovensko združništvo in obvaroval s tem kmetški in delavski stan pred izkoriščanjem raznih tujih in domačih neprijateljev? In ko je naša od raznih ljudi in časopisov toliko oklevetana slovenska duhovščina ustanavljala šole, učila tam našo domačo besedo in pisavo? Takrat je vel tam od severa mrzel veter, ki bi bil kmalu oledenil naša slovenska naselja in odtuljil materini govoriči naše lepe slovenske vasi. V tisti veliki nevarnosti so stopili na plan pravi prijatelji naši — sinovi naših domov, naša slovenska duhovščina in ramo ob rami s slovenskim katoliškim izobraženstvom, ki je tudi v globini svojih src ljubilo svoj narod, so ustavili mrzli severni val s tem, da so ustanavljali izobraževalna društva, kmetške posojilnice in razne druge koristne ustanove. In sicer ustanavljali ne iz dobičkaželjnosti, ampak polni nesebične ljubezni in sočutja do trpečega kmetškega ljudstva. In če so to vršili v smislu narodnih in katoliških načel, da so tako ohranili ljudstvu njegovo dedščino: slovensko besedo in slovensko zemljo, ali je to »demagošt-

vo«, ki ga tako radi očitajo nekateri po imenu napredni listi z zavitim besedami našim soborcem? In majniška deklaracija, ta veličastni spomenik jugoslovanske misli, ki je našla toliko navdušenega odmeva ravno v kmetških domovih in ki je užgala tisto veliko hrepenenje med nami, hrepenenje po skupnem življenju z dragimi brati na jugu pod svobodnim solncem! In ali ni našla tega odmeva ravno zato, ker so to misel sejali in za njo delovali v prvi vrsti slovenski duhovniki in katoliški izobraženci? Ali je mar to tisto »temno ozračje«, o kojem se piše po nekaterih listih? Zato pa še tembolj uvidimo, kako potrebno nam je složno delo za razmah naše misli, delo za Kmetško zvezo, slonečo na katoliških načelih in zvesto jugoslovanskim vzorom. Veselo si podajmo roke, tovariši, poprimite za vesla veslarji, zaveslajte k varnemu obrežju! To našo lepo slovensko zemljo, ki so jo preorali in obsejali z zdravim, klenim zrnem M. Slomšek, Krek in nebrojni drugi naši vzorniki, hočemo čuvati, da se brazde razorane ne zaplevelijo. Zvest hoče biti naš kmetški rod praporom, ki se belijo in svetijo po naših gorah in dolinah. To je naša dedščina, to so naši biseri, ta naša rodna gruda, orošena z znojem in trpljenjem naših prednikov, posejana s cerkvami in društvenimi domovi, ki nas pozdravljajo in kličejo k sebi kot očesca nedolžnih otrok! Da, to so naši vzori!

*

Načelniki in podnačelniki novih cestnih odborov.

Banska uprava je imenovala nove cestne odbore. Načelniki in podnačelniki teh odborov so:

Maribor: načelnik dr. Alojzij Juvan, odvetnik in župan v Mariboru; prvi načelnikov namestnik ali podnačelnik Franjo Žebot, posestnik v Mariboru.

Celje: načelnik dr. Alojzij Goričan, župan in odvetnik v Celju; podnačelnik Alojzij Mihelčič, posestnik na Bregu in župan občine Celje okolica.

Brežice: načelnik Ignacij Supan, posestnik in župan občine Brežice; podnačelnik Volčajnšek Ivan, posestnik in hotelir v Brezini.

Ptuj: načelnik Miha Brenčič, župan in gostilničar v Ptuj; podnačelnik dr. Fran Šalamun, odvetnik v Ptuj.

Prevalje: načelnik Franc Lahovnik, industrijalec in župan v Prevaljah; podnačelnik Viktor Fettich, obratovodja rudnika v Črni.

Konjice: načelnik Rado Jereb, župan in notar v Konjicah; podnačelnik Fr. Hohnjec, župnik v Čadramu.

Šmarje pri Jelšah: načelnik Ivan Stenberger, ekonom v pokoju; podnačelnik Florijan Gajšek, župan v Loki pri Žusmu.

Slovenjgradec: načelnik dr. Alojzij Bratkovič, odvetnik in župan v Slovenjgradcu; podnačelnik Serajnik Iv., cestni nadzornik v pokoju.

Ljutomer: načelnik Fric Zemljič, trgovec in župan v Ljutomeru; podnačelnik Viktor Kukovec, industrijalec v Ljutomeru.

Gornji Grad: načelnik Fran Mermel, posestnik in župan v Gornjem gradu; podnačelnik Anton Kolenc, posestnik v Gornjem gradu.

Murska Sobota: načelnik Josip Benko, župan v Murski Soboti; podnačelnik Anton Koder, notar v Murski Soboti.

Dolnja Lendava: načelnik Josip Neubauer, župan v Dolnji Lendavi; podnačelnik Josip Grča, posestnik v Dol. Lendavi.

★

Važna gospodarska zborovanja.

V Beogradu sta se vršili dve važni gospodarski seji:

1. Vinska sekcija privilegirane delniške družbe za izvoz je imela sejo glede izvoza vina. Sprejeti so bili posebni sklepi z ozirom na poslednje znižanje trošarine od 1 Din na 80 par. Finančni Minister je sprejel posebno odposlanstvo, ki ga je naprosilo, da se to znižanje ne nanaša tudi na zaključene in plačane kupčije. Iz dravske banovine je bil navzoč član glavnega odbora g. Robert Košar.

2. V trgovinski zbornici je bil izredni občni zbor Glavne zveze vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije, ki je razpravljala o novi vinski trošarini in o proračunu za leto 1931 ter o drugih tekočih zadevah. Sprejeti so bili razni predlogi, ki so jih stavili slovenski vinogradniki in ki se bodo predložili merodajnim činiteljem v odobritvi, kakor n. pr.:

Dve glavni izvožni zadrugi.

Splošna svetovna gospodarska kriza ima svoj začetek in svoj višek v kmetijski krizi in je v nekaterih panogah uničujoče zadela naše kmetijstvo. Da bo izvoz kmetijskih pridelkov tudi za malo kmetijstvo uspešen, naj se združi v združništvu. Zato prosimo vlado, da nudi našim zadrugam, ki se pečajo z izvozom kmetijskih pridelkov, največjo podporo, posebno glede investicij in potrebne propagande v zunanjem svetu. Važen ventil za izvoz našega blaga je ob severni meji države ležeči Maribor, kjer skrbi izvozna zadruga jugoslovanskih vin — Osrednja štajer-

ska vinarska zadruga in Štajerska sadjarska zadruga za zbiranje in odtok kmetijskega blaga v sosedne države, kot v Avstrijo, Nemčijo, Čehoslovaško, Poljsko, Švico itd. Te zadruge so iz lastnih sredstev in s pomočjo domačega denarnega združništva investirale precejšnje svote za nabavo sodov ter kletarskih potrebščin, kleti in preš, zabojev itd., manjkajo pa jim za nadaljnji razmah in posebno še v propagandne svrhe nadaljna sredstva in zato so nujno potrebne vladne podpore.

Izvozna zadruga jugoslovanskih vin ima n. pr. v bližini Gradca (Nemška Avstrija) lastno, veliko in lepo opremljeno klet, kjer leži sedaj okrog osem vagonov vina iz cele države. Nad 1000 hl vina se je že prodalo.

Osrednja štajerska vinarska zadruga ima v najemu klet, ki drži okrog 3 tisoč hl in bo imela letos okrog 5000 hl prometa z večinoma kmetijskim blagom.

Štajerska sadjarska zadruga

je v letu 1930 izvozila 380 vagonov sadja, večinoma jabolk, 7 vagonov sliv, 15 vagonov tudi iz Srbije. Nabavila si je skoraj 10.000 zabojev: jugoslovanskih in ameriških. Uporaba zabojev je omogočila boljše sortiranje sadja, in na ta način se je sadje lažje nepoškodovano spravilo od sadjarja v vagone in na inozemski trg. To je še le majhen začetek zboljšanja pri vnovčenju sadja, ni pa še s tem vse doseženo.

Letos je bilo sicer veliko povpraševanje po jugoslovanskem sadju. Žal, da še pri nas sadna trgovina ni urejena tako, kakor bi morala biti, kakor to želijo inozemski odjemalci. Potrebno je na vsak način, da vlada v dobi sadne sezone v tem oziru vse potrebno ukrene. Na eni strani je potrebno, da izda vlada poseben pravilnik za pospeševanje sadne trgovine, da se vrši nakladalna in izvozna kontrola, da se prepove sadna trgovina nereelnim, nepoklicanim in nekvalificiranim osebam, ki neizmerno škodujejo dobremu razvoju naše sadne trgovine. Na vsak način je nujno potrebna standardizacija v sadni trgovini: strogo sortiranje po velikosti, sortah in kvalitetah. V ta namen pa je potrebno dobro izšolano, strokovno osebje, ki si ga zadruga poskuša pridobiti, a to pa stane veliko denarja. V ta namen potrebuje zadruga nujno izdatno podporo, ker ona izvršuje to delo ne v lastnem, ampak v javnem interesu države in javnega gospodarstva.

Letos je izvozila zadruga za 13 milijonov Din blaga v inozemstvo in s tem povzročila dotok tuje valute in povisala kupno moč sadjarjev. Na drugi strani pa je započela akcijo za pravilno gnojenje in smoteno pokončevanje sadnih škodljivcev. V tej smeri se mora akcija pridno in splošno nadaljevati, dokler ne bomo dosegli takega uspeha, da bode naše sadje moglo konkurirati vsakemu inozemskemu.

Te zadruge se vodijo vestno, strokovno in bodo imele najlepšo bodočnost, ako jim vlada ne bo odrekla potrebne pomoči.

Predlog je bil soglasno sprejet in savez bo v tem smislu posredoval pri izvozni akcijski družbi glede podpore.

★

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Celju je dne 28. decembra na svojem rednem letnem občnem zboru soglasno sklenila, da se glasilo »Sadjar in vrtnar« še nadalje izdaja kot samostojno glasilo, ker je list tako za prospeh sadjarstva in vrtnarstva, kakor tudi za obstoj sadjarskih društev neobhodno potreben.

Kmetijska podružnica Sv. Krištof pri Laškem. Vsem posestnikom iz občine Sv. Krištof se naznanja, da znaša članarina za Kmetijsko podružnico za leto 1931 še vedno 20 Din kot dosedaj, ker plača razliko za vsakega člana podružnica iz lastnih sredstev. Člani bodo imeli sledeče ugodnosti: 1. Vsak član dobi brezplačno eno jabolano prve vrste, vrednost 15 Din. 2. Dobival bo vsak povečanega »Kmetovalca«. 3. Dobi vsak član podporo za slučaj poginule živine ali svinje, glasom pravilnika. 4. Dobavljal se bode umetni gnoj po znižani ceni. 5. Svinje se bodo cepile dvakrat na leto po polovični ceni itd. Podružnica poziva vse posestnike iz občine Sv. Krištof, da pristopijo kot člani k podružnici že iz lastnih interesov, ker ugodnosti, ki se sedaj nudijo, člani do sedaj še niso bili deležni. Kdor hoče biti član podružnice, se naj prijavi in plača članarino po 20 Din vsaj do 15. januarja 1931 pri enem izmed sledečih zaupnikov: Goter Fr., Tremmerje; Zupan Jožef, Debro; Senica Franc, Malič; Kajtna Jože, Slivno; Juteršek Matevž in Jančič Ludvik, Spodnja Rečica; Šergan N. in Lah Franc, Zgornja Rečica; Kurnik Blaž, Govce; Koblič Alojz, Kuretno; Trbovc Jožef, Sv. Krištof; Kačič Luka, Strmca; Kapla Jože, Trnovo; Knez Janez, Sevice; Dernovšek Fran, Sv. Marjeta; Senica Ivan, Sv. Marjeta; Privšek Ivan, Ogeče; Selič Anton, Jesenoravno; Grešak Rudolf, Brezno; Povše Martin, Belovo; Knez Martin, Sv. Jodert in Šunter Franc, Trnov hrib. — Odbor Kmetijske podružnice Sv. Krištof.

Koliko dobi kmet za svoje pridelke od prodajnih cen. Danska je, kakor že znano, dežela, v kateri je kmetijsko združništvo najbolj razvito, zlasti še združništvo za prodajo kmetijskih pridelkov. V Zedinjenih državah Sev. Amerike pa je združništvo med kmetovalci še prav malo razširjeno. Iz tega razloga je zelo zanimivo primerjati, koliko dobi kmetovalec od detajlnih prodajnih cen na Danskem in koliko v Zedinjenih državah Severne Amerike, oziroma koliko se prime posredovalcev med producenti in konsumenti. V Zedinjenih državah dobi kmetovalec od prodajnih cen, ki jih plača konsument: 30% nadrobne prodajne cene za zelenjavo, krmila, sadeže in blago, ki se rado skvari. 40% za mleko, 45% za perutnino, 55% za živino, 69% za jajca, 75% za maslo. Na Danskem dobe kmetovalci: 90% nadrobne prodajne cene za maslo, ki se prodaja doma na Danskem. 85% za maslo, ki se prodaja na Angleškem, 70% za svinjsko meso, ki se prodaja doma, 73% za svinjsko

meso, ki se prodaja na Angleškem, 78% za jajca, ki se prodajajo na Danskem, 68% za jajca, ki se prodajajo na Angleškem. Kakor se vidi, je razlika zelo velika. Da prodajajo danski kmetje tako ugodno, je pripisovati okolnosti, da je njihova samopomoč tako razvita in da so znali prodajanje kmetijskih pridelkov obdžati v svoji roki.

Rusko blago na svetovnih tržiščih.

Ko je v Rusiji zavlada pred 13 leti boljševiška revolucija, je Rusija izgubila za svetovno gospodarstvo kot izvozna država skoro vsak pomen. Kmetijska produkcija v Rusiji je vsled posledic revolucije tako padla, da je bila krita komaj domača potreba, za izvoz ni ostalo ničesar. Sedaj pa je nastal v tem oziru velik preobrat. Sovjetska Rusija je pričela v veliki množini izvažati žito in les, vse to z namenom, da zanese nered na svetovna tržišča. Pri izvozu se namreč poslužuje dumpinga, to je: prodaja blago po nižjih cenah kot pa so produkcijske. Na ta način seveda druge države s svojimi pridelki ne morejo konkurirati. Velik padec cen žita, ki se je pojavil na ameriških tržiščih, je v veliki meri posledica sovjetskega dumpinga. Ameriški pridelovalci žita svojega blaga ne morejo spraviti več v denar po cenah, ki bi vsaj krile njihove produkcijske stroške. Tudi v svetovni lesni trgovini se opaža konkurenca ruskega lesa. Naša lesna trgovina se nahaja že v krizi in eden izmed vzrokov te krize je huda sovjetska konkurenca. Nekateri države so že podvzele korake, da popolnoma onemogočijo sovjetsko konkurenco in verjetno je, da se bodo tudi ostale države skušale braniti posledic konkurence z zvišanjem carinskih tarif za rusko blago.

★

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 3. januarja so pripeljali šeparji na 90 vozov 247 zaklanih svinj, kmetje 12 voz krompirja, 2 zelja, 12 sena, 8 otave, 6 slame. Svinjsko meso je bilo po 10 do 26 Din, slanina po 15 do 18 Din, krompir 0.75 do 1.50 Din, čebula 2.50 Din, zelje 0.50 do 1.50 Din. Seno 75 do 90 Din, otavo 85 do 90 Din, slama 50 do 55 Din. Pšenica 2 Din, ječmen 1.75 Din, oves 1.25 do 1.50 Din, koruza 1.50 Din, ajda 1.25 do 1.50 Din, ajdovo pšeno 4.50 do 5 Din, proso 2 do 2.50 Din, fižol 2 do 2.50 Din. Kokoš 30 do 45 Din, piščanci 30 do 75 Din, raca 30 do 40 Din, gos 60 do 70 Din, puran 50 do 90 Din, divji zajec 35 do 45 Din. Česen 14 do 16 Din. Kislo zelje 4 Din, kislja repe 2 Din. Jabolka 3.50 Din, suhe slive 10 do 12 Din. Mleko 2 do 3 Din, smetana 12 do 14 Din, surovo maslo 36 Din, jajca 1.25 do 1.75 Din, med 14 do 16 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem, dne 2. januarja tega leta je bilo pripelanih 106 svinj. Cene so bile sledeče: Mlada prašiči 7 do 9 tednov stari komad po 225 do 250 Din; 3 do 4 mesec stari po 300 do 350 Din; 5 do 7 mesecev stari po 400 do 450 Din; 8 do 10 mesecev stari po 550 do 650 Din; eno leto stari po 900 do 100 Din. 1 kg žive teže po 8 do 10 Din; 1 kg mrtve teže od 12 do 13 Din. Prodanih je bilo 68 komadov.

★

Kako je prišel krompir do nas.

Okoli leta 1743 je vladala v Srednji Evropi velika lakota. Nekemu mestecu, kjer je bil glad najbolj občuten, je kralj poslal dar, ki je bil tedaj v deželi popolnoma neznan. Velik tovorni voz, poln krompirja, je dospel na trg sredi mesteca in občinski sluge so razglasili, naj se vsi posestniki vrtov javijo določenega dne na občinskem uradu; kralj jim je namenil posebno dobroto.

Občinski svetovalci so pokazali zbrani množici novi sad, kakršnega dotlej še ni videl nihče. Prečitali so ljudem tudi obsežno navodilo, kako je treba krompir saditi, ga oskrbovati, kako kuhati in pripravljati. V tistem vrvežu ni nihče prav pazil na to, kar so čitali. Ljudje so toliko hvalisani krompir začudeno jemali v roke, vohali so, poskušali in lizali. Sosed je ponujal sosedu. Vsi so zmajevali z glavami. Prelomili so krompir in ga vrgli psom. A ti so ga malo povohali in zopet pustili. S tem je bila sodba gotova. »Tele stvari«, so rekli ljudje, »nimajo vonja, ne okusa in niti psi jih ne marajo. Kaj je nam z njimi pomagano?« Splošno so mislili, da rase tak sad na drevju, s katerega ga je treba stresiti, ko dozori.

Kraljev dar so torej porazdelili med posestnike vrtov. Skoro nihče ni razumel navodila, kako bi bilo treba krompir gojiti. Kdor torej ni dobljenega krompirja v svoje razočaranje vrgel na smetišče, je pač pri sajenju postopal kolikor mogoče narobe. Nekateri ljudje so vtaknili krompir tuhtam v zemljo, pa se niso dalje zanj brigali. Drugi so mislili, da bo bolje, če spravijo ves krompir na kup ter ga samo malo pokrijejo z zemljo.

Občinski svetovalci so tudi izvedeli, da je mnogo ljudi kar zavrglo, ne da bi ga sploh bili spravili v zemljo. Zato so morali občinski sluge v poletnih mesecih hoditi po vrtovih in vsakdo je bil kaznovan, ki se ni hotel pečati z novim sadom. To je bilo zopet zabavljajna in vrišča, in krompirju ni baš naklonilo mnogo prijateljev.

Drugo leto je kralj ponovil svojo pošiljatev. Ali sedaj so postopali bolj pametno. Kralj je bil poslal vrtnarja, ki je natančno vedel, kako je treba ravnati s krompirjem in ta je ljudi učil pri praktičnem delu. Tako je prišel krompir do veljave in je od tiste dobe preprečil, da bi se bila lakota tako na splošno in močno razširila.

★

Fr. Wernig:

Zaboljšanje marijadvorske živine.

Naša živina je uživala nekoč znaten in prav pomemben sloves. Ne samo kot vprežna živina in klavno blago, ampak celo kot plemenska živina. Saj se je marijadvorci upeljalo nekoč — tako so mi pripovedovali — za osveženje krvi celo v Belo krajino. Pa tudi v nekdanji Sp. Štajerski so po u-

plivu gospodov Jelovškega in inž. Zidanškega prodirali marijadvorci vedno dalje. Kaj je potem ustavilo nadaljnje zmagovito prodiranje te pasme?

Mogoče slaba kakovost, slaba mlečnost? Ne eno in ne drugo, ampak krive so bile le nepovoljne pogoje razmere in pomanjkanje podrobnega dela, katerega je dandanes treba za vsako povzdigo in tudi za ohranitev gotovega kakovostnega plemenskega blaga. Sicer so odlični strokovnjaki mnogo in dobro pridigovali in priporočali ljudstvu, vendar predavanje je takšna posebna stvar.

Ljudje pridejo, poslušajo in se mogoče tudi lepo zahvalijo za lepo predavanje, pa največkrat ne toliko radi stvarnosti izvajanja, kakor radi tega, ker je ta ali oni gospod znal tako — »fejst« povedati. Za doseg uspehov je pa treba predvsem v gospodarsko zastalnih krajih podrobnega in stvarnega dela z ljudstvom in med ljudstvom.

Tudi v slovenjgraškem in dravogradskem političnem okraju obstoja precejšnje število živinorejskih in bikorejskih zadrug. Obstojajo — pa le bolj na papirju. Za vzdrževanje dobrih plemenjakov skrbijo danes lahko občine, za odbiro živine, za povzdigo in izboljšanje živinoreje pa so poklicane delujoče živinorejske zadruge.

Ko sem nedavno prvič razvil svoj načrt dela živinorejske zadruge v Slovenjgradu, sem naletel na precejšnje pomisleke. Vodstvo rodovnika in mlečna kontrola — to se pri nas ne bode obneslo! Če pa dobimo kako podporo, potem pa le upeljimo to novotarijo. Če ne gre, saj lahko zopet opustimo! Kako pa je bilo potrebno vpisovanje živine v rodovnik, o tem smo se prepričali že takoj prvi dan. Eno celo dopoldne smo hodili po hlevih, ocenjevali in zapisovali gg. Lobe, Schöndorfer in jaz in zapisali smo — celih 10 krav.

Pri marsikaterem dobrem zadrugniku, članu marijadvorske živinorejske zadruge, smo našli v hlevih pretežno pincgavce, pri drugih posestnikih pa mešanice vseh mogočih pasem.

»Pa je ta šeka, križanka boljša za mleko«, je ugovarjala marsikatera ženica. In smo ji povedali, da je mogoče po Mendelovem zakonu v prvem rodu taka šeka res boljša, v drugem zarodu pa dobimo navadno blago slabše kakovosti. Napredek, boljša donosnost, je nam zajamčena le v odbiri plemensko čiste ali plemensko sorodne živine.

Drug posebno preudaren posestnik, ki je kupil in prodal že mnogo živine, se je postavil na načelno stališče, da so čisti pincgavci boljši, kakor naši domači beli marijadvorci. Tudi temu gospodu smo postregli s tehničnimi protidokazi.

Koroški deželni kulturni svet, ki gotovo ni toliko naklonjen domači slovenski marijadvorski pasmi, kot pincgavcem, uradno ugotavlja:

Povprečna letna mlečnost krav marijadvorskih živinorejskih zadrug, katerih je na Koroškem 16, je bila leta 1927 2526 kg s 3.79% (96 kg na leto) tolsche; povprečna mlečnost krav pincgavskih živinorejskih zadrug (torej

rudečelisaste živine) v letu 1927 je bila le 2285 kg s 3,82% (87,30 kg na leto) tolšče. Večji del pincgavskih krav je seveda bilo poleti na visokih planinskih pašnikih, kar povzroča deloma — znižanje mlečnosti.

»Pa naši marijadvorci so sploh slabši za mleko; pogledjte sive montafonce!«, nas je zafrknil tretji živinorejec. Toda tudi temu posestniku smo na temelju točnih uradnih dokazil dokazali, da naša živina ni slabša od druge, da je treba izmed najboljšega izbrati le najboljše in bomo tako prišli v desetih letih do prvovrstnega blaga.

Povprečna mlečnost desetih krav naše domače marijadvorske pasme graščine Höfl v St. Salvatorju znaša na leto 5250 kg, povprečna mlečnost osmih plemensko čistih marijadvorskih krav posestnika Eng. Voleriča v Althofenu pa znaša celo 5339 kg na leto. Uradno ugotovljenih primerov z nad 4000 l mlečnosti na leto pa je nad 20. Če pa pogledate bikce, ki jih je kupila naša zadruga od g. Robiča v Limbušu, boste videli, da le-ti glede zunanjosti, oblike, širokosti križa in ravnosti nog ne zaostajajo za montafonci.

Četrti posestnik je zopet ugovarjal: »Pa kaj nam bo mlečna kontrola? Zakaj nam je treba zvišati mlečnost pri

naši živini? Saj še to mleko, ki ga imamo, komaj spravimo v denar.«

»Le počasi«, odvrnemo, »naš načrt je, da spravimo povprečno mlečnost marijadvorskih krav na 3000 l na leto. Ko bo enkrat toliko mleka, da bomo teleta lahko primerno vzrejali in dajali do pol leta in še dalje mleko, kajti vzreja je temelj vsega napredka v živinoreji; ko bo toliko mleka, da bomo lahko ustanovili v naših planinskih mestih Slovenjgradec, Šoštanj in Dravograd, ki pridobivajo vedno več veljave kot letovičarska mesta, mlekarne, prodajalne mleka in mlečnih izdelkov, potem lahko nehamo z našim delom. Do te dobe pa smo še daleč. Danes je v Ljubljani v vsaki ulici par mlekarn, prodajaln mleka. Tudi za našo lastno domačo rabo nam ne more biti vseeno, če redimo blago z 800 do 1000 l, ali 3000 l mleka na leto. To zadnje nam plača krmo trikrat boljše, kakor prvo.

Se se je našel posestnik, ki je ugovarjal, češ: »Pa kaj nam bo plemenska živina — marijadvorci, katere bomo vzgojili? Saj je ne bomo mogli prodati v južne banovine!« — In smo rekli: »Novi zakon predvideva izenačenje marijadvorcev s pomurci in v pomurskem rejskem okolišu so Srbi že čisto kupovali plemensko živino. Tudi pred

videvajo ukrepi seje ministrskega sveta z dne 11. dec 1930, da se bo odslej kupovala plemenska živina le pri nas doma in ne več v inozemstvu. Če bo pa le potreba, pa bomo zgolj radi zunanjih znakov tu in tam postavili kakšnega montafonskega plemenjaka. Pasmo iz temelja spreminjati nima pomena. Za to ni časa in tudi ne potrebe. Spremeniti je treba najprej le rejske pogoje. Sicer pa so naši marijadvorci, belo štajersko pleme radi finega prvovrstnega mesa najbolj iskano blago v banovini. To nam sporoča dunajski trg in se podobno izražajo italijanski trgovci, ki dosežajo z marijadvorci samo hvalo.

Iz teh navedenih razlogov smo se po dali v Slovenjgradu na delo, na vzrejo in selekcijo domače živine, in nam sledi Mislinje z ustanovitvijo rodovniškega odseka Kmetijske podružnice in upamo, da bodo podobno sklenile tudi Kmetijske podružnice v Velenju in v Šoštanju in Živinorejska zadruga v Zavodnjem.

Potrebne tiskovine za vodstvo rodovnika in upeljavo mlečne kontrole je dobiti pri kmetijskem oddelku k. banske uprave ali pri g. Wernigu, banovinskemu kmetijskemu uradniku, začasno pri okrajnem načelniku v Slovenjgradu.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica Maribor, Aleksandrova cesta št. 6

V lastni, novozgrajeni palači

Pred frančiškansko cerkvijo

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. -- Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu. -- Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

193

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarno varnem zavodu ki obstoja že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

v Celju, Krekov trg (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja posveča posebno pažnjo.

Za hranil. vloge jamči poleg premoženja hranilnice še mesto Celje

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča po najnižji obrestni meri. — Vse prošnje rešuje brezplačno. 4